

ZVOKI NARAVE

V gozdu je zaradi dogajanja in življenja živali najpestrejša ponudba naravnih zvokov. Naravni zvoki so prijetno doživetje. Nekateri zvoki hitro vsi zaznamo: **šelesenje, žuborenje, bučanje, pokanje, šumenje**. To so zvoki vetra, vode in rastlin. Hitro opazimo tudi izrazite in glasne zvoke, ki jih oddajajo večje živali: **kukanje** kukavice, **hukanje** sove ali čuka, **krakanje** vrane ali krokarja, **renčanje, tuljenje** in **lajanje** zveri, **rukanje** jelena in tako dalje.

Tudi mnogo manjših živali se oglašajo, vendar jih pogosto preslišimo. Najbrž zato, ker so njihovi zvoki manj izraziti, pretih. Ti zvoki so izrazitejši ponoči: **pihanje** ježa, **žaganje** kobilic, **bzikanje** komarjev, **čirikanje** čričkov, **žužljanje, brečanje** žuželk in podobno.

Se hočeš podati na glasbeno avanturo? Vstopi in škrata ti bosta predstavila zgodbo o Cikadi, ki je dobila prav poseben glas.

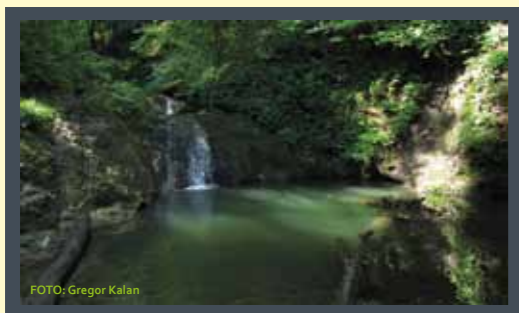
KDO JE CIKADI POMAGAL NAJTI GLAS?

NARAVNA DEDIŠČINA OB GRAJSKI UČNI POTI

Dobrina je kraj, kjer se urbanizacija ni razvila do te mere, da bi imela velik vpliv na naravno okolje. Tako so se v naravi ohranile nekatere izjemnosti, ki jih danes opisujemo kot naravne vrednote. Zagotovo je najpomembnejša med njimi Dobrinski potok z ohranjeno naravno strugo, bujno obrežno vegetacijo in vodo, ki je vir življenja.

Dobrinski potok je z erodiranjem in odlaganjem naplavin skozi stoletja ustvaril današnjo podobo širše doline z uravnanim dnem v Dobrini, ki se zaključuje v Žamerku. Preden se s sosednjim potokom združita v Tinski potok, za Žamerkom prebije dolomitni kamniti blok, v katerem je ustvaril okoli 200 m dolgo slikovito sotesko z brzicami, slapovi in tolmoni.

Tik ob Dobrinskem potoku se nahaja Grajski vrelec Dobrina, izvir mineralne vode, ki naj bi imela zdravilne učinke zaradi visoke vsebnosti raztopljenih mineralov.

Nedaleč stran od Dobrine se kraj lahko pohvali z najimnitnejšim drevesom. Na Žalerjevi domačiji raste Mrzov skorš, ki mu z 18 m višine in 320 cm obsega debela ni enakega daleč naokoli. Skorš je drevo, ki ga srečamo zelo redko, čeprav so njegovi plodovi užitni in so jih nekoč pogosto uporabljali v enake namene kot druge sadne plodove (pijače, marmelade, hrana in zdravilstvo).

Posebnost v dolini je tudi Škornikova pečina, dolomitna stena s spodmolom, ki jo je z erozijskim delovanjem oblikoval potoček z izviro nad Škornikovo domačijo.

DOGODIVŠČINE GROFIČNE ANE

Grad Žusem (Süsenheim) se prvič omenja pred približno 800 leti. Ostanke gradu so vidni še danes. Grad je med drugimi pripadal tudi Celjskim grofom. V času kmečkih uporov so ga razdejali kmetje, kar je bilo zapisano tudi za starim oltarjem v cerkvi sv. Jakoba na Žusmu. Dokončno pa je začel propadati konec 19. stoletja, da se je lastnik izognil plačilu davka.

V ljudskem izročilu se je ohranilo veliko zgodb iz življenja tod okoli in o gradu, ki jih je Daniel Artiček zbral v knjigi Legende Grofije Žusemske. Ena izmed njih govori o grofični Ani. Njeno zgodbo sta priredila Alenka in Gregor Kalan. Dogodivščino smo vpeli v doživljajsko igrišče grajskih razvalin. Skozi ohranjeno okno bo vaš pogled segel do čisto pravih razvalin gradu Žusem. Sledite navodilom na vhodu; to vas bo pripeljalo do pravega zaklada!

KULTURNA DEDIŠČINA OB GRAJSKI UČNI POTI

Na območju Grajske učne poti Žusem se nahaja več objektov, ki pričajo o bogati kulturni dediščini tega območja. Prostor s svojo podobo najbolj zaznamuje **ambient cerkva sv. Valentina in sv. Jakoba**. Ambient sestavljajo cerkev sv. Valentina in cerkev sv. Jakoba, župnišče ter dve domačiji. Najstarejši objekt je cerkev sv. Jakoba. Cerkev sv. Valentina je 200 let mlajša in v je sedež župnije. Okoli te cerkve je bilo nekoč tudi pokopališče.

Po imenu območje poti najbolj zaznamuje **grad Žusem**. Nekoč je do gradu držala obzidana pot, zavarovana z zunanjim in notranjim vhodnim stolpičem. Danes lahko vidimo le še njegove razvaline. Tudi nad Žamerkom je nekoč stal **grad Žamerk**. Od njega ni ostalo skoraj nič, saj je bil pod njim odprt kamnolom. Arheologi so našli le ostanke temeljev.

Na razgledni Grajski učni poti Žusem se ti bo pogled ustavil na prenekaterem starem objektu. Mnogi izmed njih so **zavarovana kulturna dediščina**. V doživljajskih igriščih pa izveš še nekaj drobcev o kulturni dediščini, kot so **arheološko najdišče Tinje nad Loko pri Žusmu, kapelica v Žamerku** in podobnih.

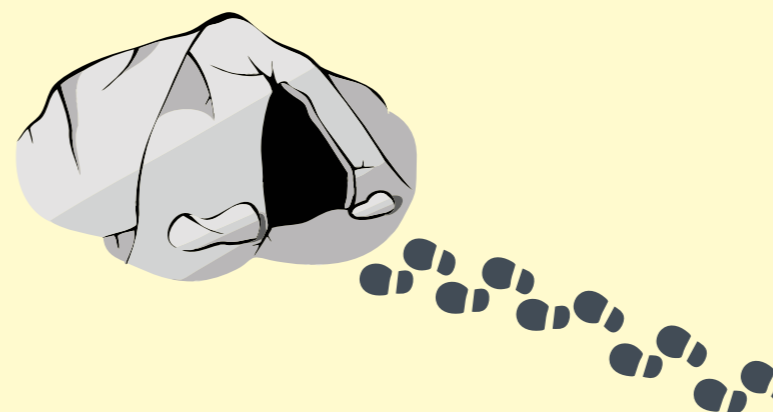
NAD GRAJSKIM ROVOM

Legende o zaselku Žamerk ali o njegovem gradu govorijo tudi o tem, da naj bi grad Žamerk in grad Žusem med seboj povezoval grajski rov. Gradu Žamerk in grajske gospode že dolgo ni več. Grad naj bi bil v ruševinah že pred 500 leti. Tudi tunela niso nikoli odkrili. Življenje teče dalje in danes je na območju med Žamerkom in Žusmom veliko drugih objektov.

Doživljajsko igrišče te bo seznanilo z duhom kraja, v katerem pa imajo pomembno vlogo tudi stavbe. Nekateri so se ohranile še celo iz časov, ko je bilo na gradu Žusem še življenje.

Danes je način življenja popolnoma drugačen. Uporabi svoja čutila in zasluži duh kraja. Potipaj stara vrata na kapelici, zmanjšaj svoje vidno polje in se osredotoči na detajle, zapri oči in poslušaj, koga ali kaj slišiš. V klopi te čaka prav posebna igra, ki je podobna tisti »Človek ne jezi se«, vendar za premikanje po poljih ne potrebuješ kocke. Svojo figuro za premikanje si najdi v naravi (kamen, list...). Zmaga tisti, ki po tunelu prej prispe iz gradu Žamerk na grad Žusem. Uporabi svoje čute in radovednost pri potovanju skozi grajski rov in pot do cilja bo polna bližnjic.

Društvo IZVIRI Dobrina
T: +386/0/31 509 828
Splet: <http://users.volja.net/turist123>
e-pošta: izviri.dobrina@gmail.com

KS Loka pri Žusmu
T: +386/0/3 579 71 25
Splet: <http://www.ks-loka.si>
e-pošta: ksloka@siol.net

TIC Šentjur
T: +386/0/3 749 25 23
Splet: <http://www.turizem-sentjur.com>
e-pošta: tic@turizem-sentjur.com

GOSTINSKA PONUDBA:
Podgaj d. o. o.
T: +386/0/3 748 60 13

Turizem na kmetiji Žurej »Ječovo«
T: + 386/0/3 748 30 18
T: + 386/0/41 203 914

TIM BAR ZDENKA OMERZEL S. P.
T: + 386/0/31 447 813

»Za vsebino je odgovorno Društvo IZVIRI Dobrina. Organ upravljanja za Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 je Ministrstvo za kmetijstvo in okolje.« Projekt »Grajska učna pot Žusem« je sofinanciran iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, os Leader, pod okriljem Lokalne akcijske skupine »Od Pohorja do Bohorja«.

SREČANJE Z ŽARKOM IN KAPLJICO

Energija sončnega sevanja, je temelj razvoja življenja na zemlji. Na količino prejete sončne energije vplivajo številni dejavniki, ki jih boš spoznal na tabli o svetlobi. Žarek Migetalko je zelo pomemben poštar, ki dostavlja sončeve pakete energije na zemljo. Preberi opis njegove vsakdanje poti in opazuj zakonitosti razporeditve sončnega sevanja na prisojni in osojni strani hriba.

Ko pada dež na Žusmu, lahko v Dobrini sveti sonce in obratno. Intenzivnost in količina padavin se lokalno zelo hitro spreminja. Če želiš izvedeti, koliko padavin na dan, mesec ali leto pade na tvojem dvorišču, si izdelaj svoj dežemer. Na tabli o padavinah boš izvedel kako. Svoje podatke boš lahko primerjal z meteorološkimi opazovanji iz Žusma, ki tam potekajo že od leta 1924.

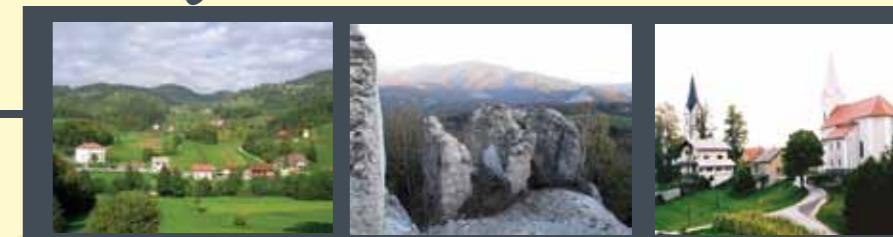
Pod tvojimi nogami neprestano nastaja prst. K temu procesu bistveno prispevajo organizmi v prsti, ki odmrle organske snovi razkrajajo v humus, iz katerega lahko rastline s svojimi koreninami črpajo hranila. Zelo koristni prebivalci tal so tudi deževniki.

Odpočij si na opornem zidu, zgrajenem iz kamna dveh večjih delujočih kamnolomov na Žusmu in uživaj v čudovitem razgledu na južno pobočje Žusma.

GRAJSKA UČNA POT ŽUSEM

Hodi, teči, raziskuj, uživaj, igraj, predvsem pa doživljaj.

ZVOKI NARAVE

SREČANJE Z ŽARKOM IN KAPLJICO

GRAJSKA UČNA POT ŽUSEM

- ZAČETEK/KONEC POTI
- NARAVNA DEDIŠČINA
- KULTURNA DEDIŠČINA
- DOŽIVLJAJSKO IGRIŠČE

- GRAJSKA UČNA POT ŽUSEM
- CESTA
- VODA
- GOZD
- POSELITEV

DOGODIVŠČINE GROFIČNE ANE

NAD GRAJSKIM ROVOM

Dobrina je bogatejša za Grajsko učno pot Žusem. S trudom in vztrajnostjo predsednice Društva IZVIRI Dobrina, gospe Danice Recko, ki je vodilni partner istoimenskega Leader projekta, je vzpostavljena vzorno urejena tematska učna pot. Partnerja v projektu sta Krajevna skupnost Loka pri Žusmu in Planinsko društvo Žusem. Zahvala vsem izvajalcem in prostovoljcem za pomoč pri vzpostavitvi poti.

Grajsko učno pot Žusem so za vas pripravili: Gregor Kalan, prof. biol. in kem., mag. Alenka Kalan, prof. angleščine in prof. ruščine, Teja Perc (u.d.i.k.a.) in Jurij Dobnik (uni. dipl. geog.)
Idejna zasnova poteka poti in urbane opreme: Teja Perc (u.d.i.k.a.)
Celostna grafična podoba: Marjeta Pušnik (uni. dipl. graf. kom.)
Za popestritev z ilustracijami sta poskrbeli: Katja Jazbinšek in Maša Bornšek
Fotografije: Danica Recko, arhiv društva IZVIRI Dobrina, Teja Perc in Gregor Kalan
Povezava del na terenu za izvedbo GUP: Stanko Gašparič (član PD ZZV Celje)
Lektoriranje: Andreja Lavrič (prof. slovenščine)
Tisk tabel: TVK, d.o.o., Velenje

Pri delu nas podpirajo:

Učenje z igro, raziskovanjem in doživljanjem, je učenje za vse življenje. V ospredje učne poti smo postavili igro v naravi. Na poti so urejena štiri doživljajska igrišča, kjer lahko sprostite želje po raziskovanju, glasbi, igri in sestavljanju. Doživljajska igrišča so namenjena vsem, ne le otrokom. Ob igralih postojte, preizkusite vse, česar se lahko dotaknete, in svoja odkritja pokažite še drugim. Naučite se kaj novega skozi igro in ne le številke.

Pot je dolga 9 km, za doživljajsko pot pa potrebujete približno 3 ure. Pot lahko pričnete na treh izhodiščih: v Dobrini, v Žamerku ali na Žusmu. Uraden začetek poti se prične v dolini ob Dobrinskem potoku in se najprej vzpne na manjši grič Molovice (južno od Dobrine), od koder se ponujajo lepi razgledi na Dobrino in Žusem, nadaljuje pa se do Drenovc. Po ponovnem spustu do Dobrinskega potoka in Žamerka se pot nadaljuje z vzponom na vrh Žusma, najprej po cesti in nato po starodavni grajski poti. Z vrha Žusma, kjer so čudoviti razgledi na bližnjo in daljno okolico, se pot vrača proti izhodišču v Dobrini. Pot je deloma strma, vendar ni zahtevna. Ob poti so urejena počivališča in razgledišča, označena so zanimivosti (kulturna dediščina...) in izjemnosti (najdebelejši Mrazov skorš na Celjskem, naravne vrednote...).

Na poti se je vredno zadržati dalj časa, saj je speljana skozi Dobrino, ki ima dobroto zapisano že v svojem imenu.

